

КОНЦЕПЦІЯ ПОБУДОВИ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

CONCEPT OF FORMATION OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP MECHANISM

УДК 334.7

<https://doi.org/10.32843/infrastruct41-7>
Дячек В.В.

к.е.н., доцент

ННІ «Каразинська школа бізнесу»

Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна**Гавкалова Н.Л.**

д.е.н., професор,

завідувач кафедри державного

управління, публічного адміністрування
та регіональної економікиХарківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця**Diachek Vitalii**

"Karazin Business School"

V.N. Karazin Kharkiv National University

Gavkalova Nataliia

Simon Kuznets Kharkiv National

University of Economics

В статті розглянуть основні концепції та методологія побудови механізму державно-приватного партнерства. Проведено семантичний аналіз визначення терміну «механізм», «державна регуляторна політика», а також дана характеристика концепції та методології побудови механізму державно-приватного партнерства. Надано авторське визначення терміну «партнерство». Виділено причини виникнення та розвитку ДПП в світі на сучасному етапі. Зроблено висновок про те, що необхідність ДПП обумовлена невідповідністю зростаючих потреб в суспільних послугах з ресурсними можливостями держави щодо їх задоволення. При реформування державних підприємств, а попросту приватизації не всі підприємства цілком можна просто приватизувати через певний перелік причин. Необхідна або часткова, або поступова приватизація, процес якої не змінив або не перервав системність надання послуг чи виробництва товарів. В інших випадках, для реалізації певних проектів у державі бракує коштів, тому необхідно залучення приватного сектору для фінансування і можливо управління реалізацією цих проектів.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, державна регуляторна політика, механізм, методологія, держава.

В статье рассмотрены основные концепции и методология построения механизма

государственно-частного партнерства. Проведено семантический анализ определения термина «механизм», «государственная регуляторная политика», а также дана характеристика концепции и методологии построения механизма государственно-частного партнерства. Представлено авторское определение термина «партнерство». Выделены причины возникновения и развития ГЧП в мире на современном этапе. Сделан вывод о том, что необходимость ГЧП обусловлена несоответствием растущих потребностей в общественных услугах с ресурсными возможностями государства по их удовлетворению. При реформирования государственных предприятий, а попросту приватизации не все предприятия вполне можно просто приватизировать через определенный перечень причин. Необходимо или частичная, или постепенная приватизация, процесс которой не изменил или не прервал системность оказания услуг или производства товаров. В других случаях, для реализации определенных проектов у государства не хватает средств, поэтому необходимо привлечение частного сектора для финансирования и возможно управления реализацией этих проектов.

Ключевые слова: государственно-частное партнерство, государственная регуляторная политика, механизм, методология, государство.

The main concepts and methodology of formation a public-private partnership mechanism will be considered in the article. A semantic analysis of the definition of the term "mechanism", "state regulatory policy" is conducted, as well as a description of the concept and methodology of building a public-private partnership mechanism. The author defines the term "partnership". The reasons for the emergence and development of PPP in the world at the present stage are highlighted. It is concluded that the need for PPP is due to the mismatch of growing needs for public services with the state's resource capacity to meet them. When reforming state-owned enterprises and simply privatizing, not all enterprises can be simply privatized for a number of reasons. Necessary or partial or gradual privatization, the process of which has not altered or interrupted the systematic provision of services or production of goods. In other cases, the implementation of certain projects in the state lacks funds, so it is necessary to involve the private sector to finance and possibly manage the implementation of these projects. A partnership is an interaction, the influence of two or more participants in a process on one another to achieve a specific goal. The interaction defines a particular algorithm and hierarchy of influence of one participant on others. During the engagement, participants may be involved to some extent on one or another basis. Moving to the economic sphere, we can say that partners can be involved in varying degrees by factors of production in a broad sense: the subject of labor, means of labor, labor, information, technology, knowledge. The term "mechanism" is used to explain the work of certain devices, phenomena and processes, the essence of their existence and the course. The term came from physics, in particular mechanics, where it is understood as a system of parts, assemblies, and parts that are used to convey various forms of motion. Therefore, we can say that a mechanism is a collection of elements that have the potential to reproduce the process of converting an input stream of resources to an output stream of the result of this transformation. In our view, this definition is the most complex because it characterizes the mechanism in all its manifestations and in all fields of application of energy transformation into one another, transformation of resources into a finished product or services, processing of data into ready information, creation of enterprises and associations of citizens, other.

Key words: public-private partnership, state regulatory policy, mechanism, methodology, state.

Постановка проблеми. Розвиток ринкової економіки та поява великих транснаціональних корпорацій призводить до впливу останніх на функціонування державного сектору в різних країнах. Частка державного сектору в структурі економічних систем знижується через певну неефективність, що призводить, як наслідок, до низької результативності державного управління, яке недостатньо уваги приділяє приватному сектору.

Частковим рішенням проблеми забезпечення ефективності державного управління може служити створення державно-приватного

партнерства, але головним питанням постає механізм функціонування даного виду партнерства, базис створення, тривалість існування та механізм припинення такого партнерства. Тому дослідження механізму державно-приватного партнерства є актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Саме тому аналізу державної політики при підготовці, прийнятті, контролю за виконанням управлінських рішень на всіх рівнях державної влади та створенню механізму державно-приватного партнерства присвячені праці таких вчених, як

Т. Акімова, О. Бандурко, В. Геєць, О. Головченко, І. Гончаров, М. Желіховська, М. Згуровський, Н. Злобіна, Л. Мельник, В. Ременніков та ін. Разом з цим дослідження зазначених питань не вичерпано, що створює підґрунтя для подальших розробок науковців.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування необхідності побудови механізму державно-приватного партнерства через семантичний аналіз визначення термінів «механізм», «державна регуляторна політика», аналіз причин та цілей створення такого партнерства.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сучасній літературі знаходимо декілька визначень терміну «концепція», на нашу думку найбільш прийнятним є наступне: концепція – система поглядів, понять про ті чи інші явища або процеси, спосіб їхнього розуміння, тлумачення; основна ідея будь-якої теорії, головний задум; ідея чи план нового, оригінального розуміння; конструктивний принцип художньої, технічної та інших видів діяльності [1]. Тобто дослідження концепції побудови механізму державно-приватного партнерства полягає у розгляді розуміння

суті державно-приватного партнерства, складових елементів, принципів і закономірностей їх взаємозв'язку.

Партнерство є взаємодією, впливом двох і більше учасників процесу один на іншого для досягнення певної мети. Взаємодія визначає певний алгоритм і ієрархію впливу одного учасника на інших. Під час взаємодії учасники можуть залучатися в певній мірі за тими чи іншими ознаками. Переходячи до економічної сфери ми можемо сказати, що партнери можуть залучатися в тій чи іншій мірі за факторами виробництва в широкому розумінні: предмету праці, засобів праці, робочої сили, інформації, технології, знання.

Термін «механізм» використовується для пояснення роботи певних приладів, явищ та процесів, сутності їх існування та протікання. Цей термін прийшов з фізики, зокрема механіки, де його розуміють як системи частин, вузлів і деталей, яку застосовують для передавання різних форм руху. У інших галузях знань його розуміють дещо по-іншому, тому проведемо аналіз цього терміну, які дають у сучасній літературі (табл. 1).

Таблиця 1

Поняття «механізм»: визначення та властивості

№	Визначення	Основна характеристика
1	Механізм – система кінематично взаємопов'язаних вузлів та деталей, призначена для перетворення виду руху або для передачі потужності [2]	Система елементів, призначених для перетворення руху або передачі потужності
2	Механізм – сукупність станів і процесів, з яких складається будь-яке фізичне, хімічне, фізіологічне, психологічне і т. п. явище [3]	Сукупність елементів
3	Механізм – безліч взаємопов'язаних елементів, які проводять об'єкт до руху [4]	Сукупність взаємопов'язаних елементів, які впливають на об'єкт
4	Механізм 1. Відношення, де крайні точки синхронізовані на виконання наперед визначеної реакції 2. Замкнутий контур відносних один одному частин, загальна мета якого відрізняється від встановленого синхронізму самих частин [5]	Відношення налаштовані на реакцію між сукупністю елементів
5	Механізм характеризує можливість руху, отримання позитивного ефекту шляхом реалізації сукупності станів і процесів, з яких складається будь-яке явище, або за рахунок функціонування системи, пристрої, що визначають порядок якого-небудь виду діяльності або процесу [6]	Можливість отримання ефекту від реалізації сукупності процесів,
6	Механізм – це сукупність проміжних станів або процесів будь-яких явищ [7]	Сукупність проміжних станів
7	Механізм – сукупність організаційних структур, конкретних форм і методів управління, а також правових норм, за допомогою яких реалізуються діючі у конкретних умовах економічні закони [8]	Сукупність елементів та форм управління в яких реалізуються економічні закони
8	Механізм – система, що визначає послідовність здійснення певних процесів або порядок виконання відповідних робіт [9]	Система послідовності процесів виконання роботи
9	Механізм означає систему (сукупність) заходів, чинників, які функціонують у взаємозв'язку з метою підвищення ефективності, задоволення потреб суспільства, збільшення грошових потоків до бюджету тощо [10].	Система взаємопов'язаних заходів, процесів для досягнення певної мети
10	Механізм є системою елементів та об'єктів управління, в якій відбувається перетворення впливу елементів управління на необхідний стан або їх реакцію, що має вхідні посилки і результуючу реакцію [11].	Система елементів, в якій відбуваються процеси взаємодії для досягнення мети

Таким чином, можна стверджувати, що механізм являє собою систему елементів або станів цих елементів, в результаті взаємодії яких відбувається досягнення поставленої мети. Тут слід зробити наголос на системі елементів, а відповідно на властивостях системи: структурованість та ієрархічність, цілісність, взаємозв'язки.

Розглянемо сутність поняття механізму через призму концепції «чорного ящика», рис. 1.

Зображена модель системи, рис. 1, може характеризувати модель механізму – процесу перетворення потоків ресурсів на «вході» на результат на «виході» в результаті взаємодії елементів системи та підсистем (управляючою та керованою) при зміні стану ресурсу на готовий продукт.

Тому ми можемо говорити, що механізм – це сукупність елементів, які мають потенціал відтворити процес перетворення вхідного потоку ресурсів на вихідний потік результату цього перетворення. На наш погляд надане визначення є найбільш комплексним, бо характеризує механізм у всіх його проявах та у всіх сферах застосування перетворення енергії одну в іншу, перетворення ресурсів у готовий продукт чи послуги, переробка даних у готову інформацію, створення підприємств та об'єднань громадян, інше.

По аналогії з аналізом поняття «партнерство» у контексті суб'єктів господарювання, звернемося до господарчого механізму.

Розглянемо механізм господарських товариств – партнерств. Згідно закону «Про господарські товариства» ними є «підприємства, установи, організації, створені на засадах угоди юридичними особами і громадянами шляхом об'єднання їх майна та підприємницької діяльності з метою одержання прибутку» [12]. Виходячи з цього визначення, господарські товариства є сукупністю елементів, учасників товариства, які об'єднали свої зусилля та підприємницьку діяльність для отримання прибутку.

Згідно ст. 3 цього закону засновниками та учасниками товариства можуть бути підприємства, установи, організації, а також громадяни,

крім випадків, передбачених законодавчими актами України.

Згідно до ст. 4. акціонерне товариство, товариство з обмеженою і товариство з додатковою відповідальністю створюються і діють на підставі статуту, повне і командитне товариство – засновницького договору.

Згідно ст. 5, якщо в установчих документах товариства не вказано строк його діяльності, товариство визнається створеним на невизначений строк.

В результаті аналізу засад створення господарчих товариств, ми бачимо що для створення необхідно:

1. Спочатку маємо учасників.
2. Учасники взаємодіють або мають намір взаємодіяти.
3. Учасники підписують установчий договір або статут.
4. Статут або установчий договір зазвичай має безстроковий характер.

До змісту установчих документів встановлені певні вимоги про відомості учасників та місця здійснення діяльності товариства, також в установчих документах можуть бути включені інші відомості та прописані умови за бажанням учасників, що не суперечать законодавству України.

Із запропонованого трактування терміну «партнерство», виокремлюється формальний характер, а саме наявність договорів. Слід зауважити, що регулювання відносин між сторонами договору залежить від статусу цих сторін. Так господарський кодекс не регулює «адміністративні та інші відносини управління за участі суб'єктів господарювання, в яких орган державної влади або місцевого самоврядування не є суб'єктом, наділеним господарською компетенцією, і безпосередньо не здійснює організаційно-господарських повноважень щодо суб'єкта господарювання». Тобто, якщо учасником державно-приватного партнерства є орган державної чи місцевої влади – то такі відношення регулюються цивільним кодексом. Згідно до ст. 6 [13] якого, сторони мають право:

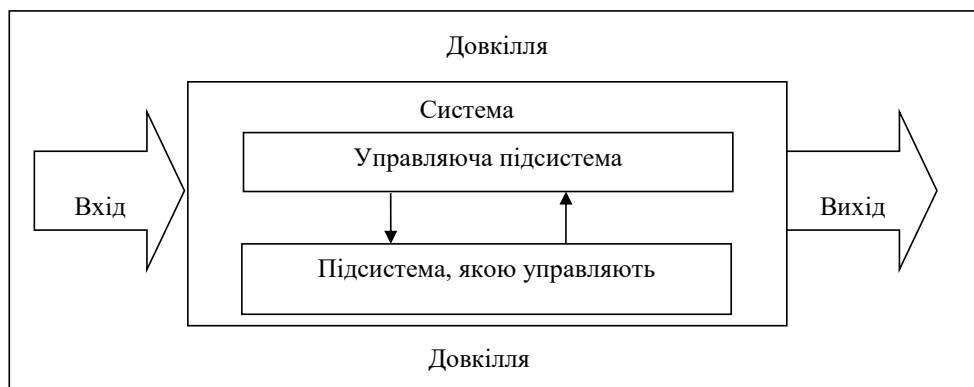

Рис. 1. Модель складу системи «чорного ящика»

1. «Укласти договір, який не передбачений актами цивільного законодавства, але відповідає загальним засадам цивільного законодавства».

2. «Врегулювати у договорі, який передбачений актами цивільного законодавства, свої відносини, які не врегульовані цими актами».

3. «Сторони в договорі можуть відступити від положень актів цивільного законодавства і врегулювати свої відносини на власний розсуд. Сторони в договорі не можуть відступити від положень актів цивільного законодавства, якщо в цих актах прямо вказано про це, а також у разі, якщо обов'язковість для сторін положень актів цивільного законодавства випливає з їх змісту або із суті відносин між сторонами».

4. «Положення частин першої, другої і третьої цієї статті застосовуються і до односторонніх правочинів».

Таким чином, у договорі державно-приватного партнерства мають визначитися засади існування такого партнерства, тобто спільної діяльності, партнера приватної форми власності та органів публічного адміністрування. Кожний договір чи транзакція супроводжується певними транзакційними витратами, які несуть треті сторони.

Таким чином, можемо говорити, що державно-приватне партнерство створюється на основі

договору між приватною особою та органом публічної влади у довгостроковій перспективі для досягнення певних інтересів. Останні витікають з причин створення – неспроможностей ринку. Головні інтереси можливих учасників державно-приватного партнерства наведено на рисунку 2.

Для вирішення неспроможностей ринку прийнято залучати органи управління публічної влади із певними важелями впливу. Визначення та сутність державного регулювання представлено в таблиці 2.

З аналізу визначення терміну «державна регуляторна політика» витікає що це політика, яка містить певну сукупність інструментів, методів та важелів непрямого впливу для досягнення поставлених цілей переважно щодо стабілізації та врівноваження соціально-економічного розвитку та інших цілей економічного розвитку. Комплекс заходів та методів містить певні інструменти законодавчого, комплекс методів непрямого впливу і навіть створення державних підприємств для вирішення певних проблем. Останні існують там, де не можливо з деяких причин існування приватних. Державні підприємства – це ефективні інструменти позиціонування для деяких країн в світовій економіці, в якій набуває вирішального значення конкуренція за фінансування, талант

Рис. 2. Інтереси можливих учасників державно-приватного партнерства

Джерело: складено авторами за [14]

Система понять, пов'язаних з державною регуляторною політкою

Поняття	Визначення	Основна характеристика
1	2	3
Державна регуляторна політика у сфері господарської діяльності	напрямок державної політики, спрямований на вдосконалення правового регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання, недопущення прийняття економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів, зменшення втручання держави у діяльність суб'єктів господарювання та усунення перешкод для розвитку господарської діяльності, що здійснюється в межах, у порядку та у спосіб, що встановлені Конституцією та законами України [15].	Спрямована на недопущення прийняття економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів, усунення перешкод розвитку господарської діяльності.
Державна регуляторна політика	це напрям політики держави, спрямований на поліпшення якості державного управління та місцевого самоврядування у сфері господарської діяльності шляхом законодавчого визначення процедур підготовки, прийняття, відстеження ефективності дії та перегляду регуляторних актів щодо регулювання сфери господарської діяльності [16].	Спрямований на поліпшення якості публічного управління у сфері господарської діяльності та ефективності дій даних органів у цій сфері.
Регуляторна політика на регіональному рівні	– певний набір різних пар методичних впливів: заборони й дозволу, примусу і заохочення, покарання й винагороди, спонукання і стримування, зацікавлення й пригнічення [17].	Набір методичних впливів.
Механізм реалізації державної регуляторної політики сприяння розвитку малого підприємництва	сукупність методів, способів, прийомів та інструментів, за допомогою яких здійснюється ліквідація суперечностей, що виникають у процесі координації та регулювання діяльності суб'єктів малого бізнесу органами виконавчої влади з метою забезпечення динамічної рівноваги в суспільному виробництві та досягнення соціально-економічного зростання країни в умовах ринкової економіки [18].	Сукупність методів для ліквідації суперечностей у регулювання діяльності суб'єктів господарювання для досягнення рівноваги суспільного виробництва та соціально-економічного зростання.
Державна регуляторна політика в сфері малого підприємництва	напрямок державної політики, що передбачає вдосконалення правового регулювання відносин між суб'єктами підприємницької діяльності, а також адміністративних відносин між регуляторними органами та іншими органами влади й суб'єктами малого підприємництва, недопущення прийняття економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів, зменшення втручання держави у діяльність суб'єктів господарювання та усунення бар'єрів для розвитку легальної господарської діяльності [19].	Спрямована на вдосконалення правового регулювання відносин між суб'єктами підприємницької діяльності.
Державне регулювання	– це сукупність інструментів, за допомогою яких держава встановлює вимоги до підприємств і громадян. Воно включає закони, формальні і неформальні розпорядження і допоміжні правила, що встановлюються державою, а також недержавними організаціями або організаціями саморегулювання, яким держава делегувала регуляторні повноваження; – це набір здійснюваних державними структурами заходів, направленими на контроль за поведінкою індивідів або груп, які потрапляють під контроль цих структур. Воно включає закони і допоміжні інструменти, що створюються державою, а також правила, що встановлюються державними і недержавними агентствами в рамках делегованих повноважень [20].	Сукупність інструментів, за допомогою яких органи публічного управління встановлює вимоги до підприємств та громадян.
Державне регулювання	Державне регулювання – здійснення державою комплексних заходів (організаційних, правових, економічних тощо) у сфері соціальних, економічних, політичних, духовних та інших суспільних процесів з метою їх упорядкування, встановлення загальних правил і норм суспільної поведінки, а також запобігання негативним явищам у суспільстві [21].	Комплекс заходів з у сукупності сфер для встановлення правил та норм поведінки, запобігання негативним процесам.
Державне регулювання	Державне регулювання в умовах ринкової економіки – вплив держави на економічну систему, спрямований на досягнення цілей її економічної політики. Необхідність державного втручання виникає, коли потрібно досягти певних результатів діяльності згідно з цілями, визначеними суспільством (наприклад, у сфері національної безпеки, забезпечення соціальної справедливості, екологічної безпеки, підтримки високого освітнього та наукового рівня тощо). Ці цілі можуть охоплювати окремі проблеми або стосуватися певних галузей економіки. Залежно від конкретної економічної ситуації потрібен певний механізм впливу і відповідний набір інструментів [22].	Плив публічного управління на економічну систему, що спрямований на досягнення цілей економічної політики.

Закінчення табл. 2

1	2	3
Державне регулювання	Державне регулювання – економічний метод державного управління, який є системою типових заходів законодавчого, виконавчого і контрольного характеру, що здійснюється відповідними державними органами та громадськими організаціями з метою стабілізації та пристосування існуючої соціально-економічної системи до постійно змінюваних умов [23].	Економічний метод, спрямований на стабілізацію існуючої соціально-економічної системи до умов ринку, які змінюються.
Державне регулювання	Державне регулювання – це сукупність інструментів, за допомогою яких держава встановлює вимоги до підприємств і громадян. Воно включає закони, формальні і неформальні розпорядження і допоміжні правила, що встановлюються державою, а також недержавними організаціями або організаціями саморегулювання, яким держава делегувала регуляторні повноваження. Це набір здійснюваних державними структурами заходів, направленими на контроль за поведінкою індивідів або груп, які потрапляють під контроль цих структур [24].	Сукупність інструментів, за допомогою яких встановлюються вимоги до підприємств і громадян.
Державне регулювання	сукупність інструментів, за допомогою яких держава встановлює вимоги до організацій і громадян [25].	Сукупність інструментів, за допомогою яких встановлюються вимоги до підприємств і громадян.

і ресурси. Слід зазначити, що державні підприємства на відміну від приватних мають інші цілі, завдання та соціальні наслідки. Ці підприємства спрямовують свою діяльність на сприяння соціальним результатам, розвиток інфраструктури та створення стабільності в кризові часи всередині та між ланцюгами постачань. Державні підприємства не повинні оцінюватись лише на підставі фінансових результатів (прибутку та збитку), а в ширшому сенсі, тому що вони сприяють створенню благ суспільного значення рис. 3.

Рис. 3. Стратегічне позиціонування державних підприємств як суспільно-значущих

Але при застосуванні державного підприємств ми стикаємось з проблемою подвійності державного управління: з одного боку є суб'єкт господарювання, мета якого чітко не визначена – прибуток чи задоволення потреб, з іншого є органи державної влади, які регулюють діяльність цього суб'єкта.

На сьогодні одна з сучасних економічних теорій, – інституціоналізм, для вирішення «провалів» ринку передбачає створення різних інститутів, зокрема у вигляді представників приватного сектору чи його об'єднання з іншими членами суспільства. Залучення приватного сектору до розв'язання соціальних проблем є актуальним питанням і на сьогодні вирішується декількома шляхами:

- через корпоративну соціально відповідальну політику приватних підприємств;
- через благодійні фонди та організації;
- через соціальні громадські об'єднання та об'єднання приватних підприємств;
- через створення державно-приватного партнерства.

Тобто для вирішення певних проблем можуть бути створені певні об'єднання приватного сектору та держави.

Як бачимо з рис. 2, всіх можливих учасників ДПП об'єднує насамперед доступ населення до певних товарів та послуг.

Основним принципом створення ДПП на сьогодні є інституційна рівність і взаємність врахування інтересів учасників партнерства. Це відрізняє партнерство від інших форм взаємодії і забезпечує максимальні можливості для реалізації інтересів кожного учасника взаємодії, що, зі свого боку формує потенціал для виникнення синергетичного ефекту. Принциповою відмінністю інших форм співпраці від партнерства є наявність істотної інституційної нерівності учасників взаємодії, що знижує можливості для формування синергетичного ефекту через ймовірність домінування інтересів одного або кількох учасників взаємодії.

Найкращий спосіб захисту зацікавлених сторін та їх інтересів полягає в тому, щоб мати контракти та проводити конкурси, структуровані так, щоб

критерії для досягнення цілей були чітко зазначені. Щоб зберегти інтереси у приватному секторі, необхідні для досягнення цілі повинні бути укладені в контракти.

Це виражається у таких принципах формування та розвитку проектів державно-приватного партнерства у світовій практиці:

- пріоритетність інтересів держави. Держава є замовником проекту і визначає основні правила взаємодії з бізнесом;

- ефективний розподіл ризиків між сторонами. Ризик має передаватись тій стороні, яка може ефективніше ним керувати;

- політична підтримка держави, що означає існування чіткої державної політики, яка є основою для вирішення всіх суперечливих питань, які виникають під час виконання проектів державно-приватного партнерства;

- принципи прозорості, згідно з якими, суспільство, на задоволення потреб якого спрямовані дії партнерів, має доступ до інформації відносно їх діяльності;

- партнерський, рівноправний характер відносин між сторонами.

З цього маємо умови створення, які формують ознаки ДПП:

- спільний інтерес учасників;
- наявність інституціональної складової співробітництва – договору;

- обмін ресурсами між учасниками;
- обмеженість певними секторами взаємодії;
- партнерський та певним чином впорядкований характер відносин учасників, заснованих на паритетній рівності прав та відповідальності учасників;

- наявність культури консенсусу.

Причини виникнення та розвитку ДПП в світі на сучасному етапі подаються у табл. 3.

Отже, необхідність ДПП обумовлена невідповідністю зростаючих потреб в суспільних послугах з ресурсними можливостями держави щодо їх задоволення. В Україні ДПП в сучасних формах запроваджені порівняно недавно. Здебільшого проекти ДПП поширені в електроенергетиці, транспорті,

розбудові водопостачання; перші спроби зроблено в галузях соціальної сфери. Можна виділити основні економічні причини запровадження ДПП в країні, а саме:

- інфраструктурний дефіцит;
- бюджетний дефіцит;
- проблеми ефективності державних інвестицій.

Таким чином механізм державно-приватного партнерства полягає у створенні партнерства на договірних засадах без створення юридичної особи на рівних засадах, де держава надає доступ до певних ресурсів, а приватний партнер забезпечує іншими факторами виробництва з ціллю отримання прибутку та соціального ефекту відповідно до цілей партнерів.

Концептуальну схему формування механізму державно-приватного партнерства зображено на рисунку 4.

Таким чином, механізм формування державно-приватно партнерства базується, виходячи з інтересів учасників та суспільства у правовому полі країни, в якому воно створюється для досягнення поставлених цілей протягом певного періоду і перетворення цього партнерства при настанні певних умов.

Причини створення ДПП обумовлюють формування механізму його дії, а інтереси учасників формують цілі діяльності ДПП. В той же час відмінні риси у законодавстві різних країн утворюють відмінності при створенні державно-приватного партнерстві.

Висновки з проведеного дослідження. В результаті понятійного аналізу визначено, що механізм являє собою процес перетворення «вхідних» ресурсів на продукт, як результату взаємодії елементів. Відносно до державно-приватного партнерства, то його механізм складається з елементів: учасників, які будують свою взаємодію при умові досягнення цілей, які витікають з інтересів кожного учасника та досягаються в контексті розвитку суспільства. Аналіз ролі держави висвітлює протиріччя державного регулювання державно-приватного партнерства через те, що держава регулює суб'єкти господарювання, яким є

Таблиця 3

Причини виникнення та розвитку ДПП

№	Причина створення ДПП	Характеристика
1	Лібералізація економіки (починаючи з 1980-1990 рр.)	Передбачає приватизацію державних активів та, відповідно, формування спільної власності у формі ДПП
2	Нестача коштів національних урядів країн для модернізації та розширення інфраструктури	Залучення приватного капіталу на взаємовигідних умовах як спосіб вирішення цієї проблеми
3	Важливість діяльності урядів у реалізації проектів	Уряди можуть посприяти реалізації проектів шляхом різних інституційних змін, а також завдяки використанню фінансово-економічних важелів – субсидій, гарантій та інших форм підтримки.
4	Мобільність та швидкість прийняття рішень бізнесом	Бізнес володіє здатністю до нововведень, використання технічних та технологічних інновацій

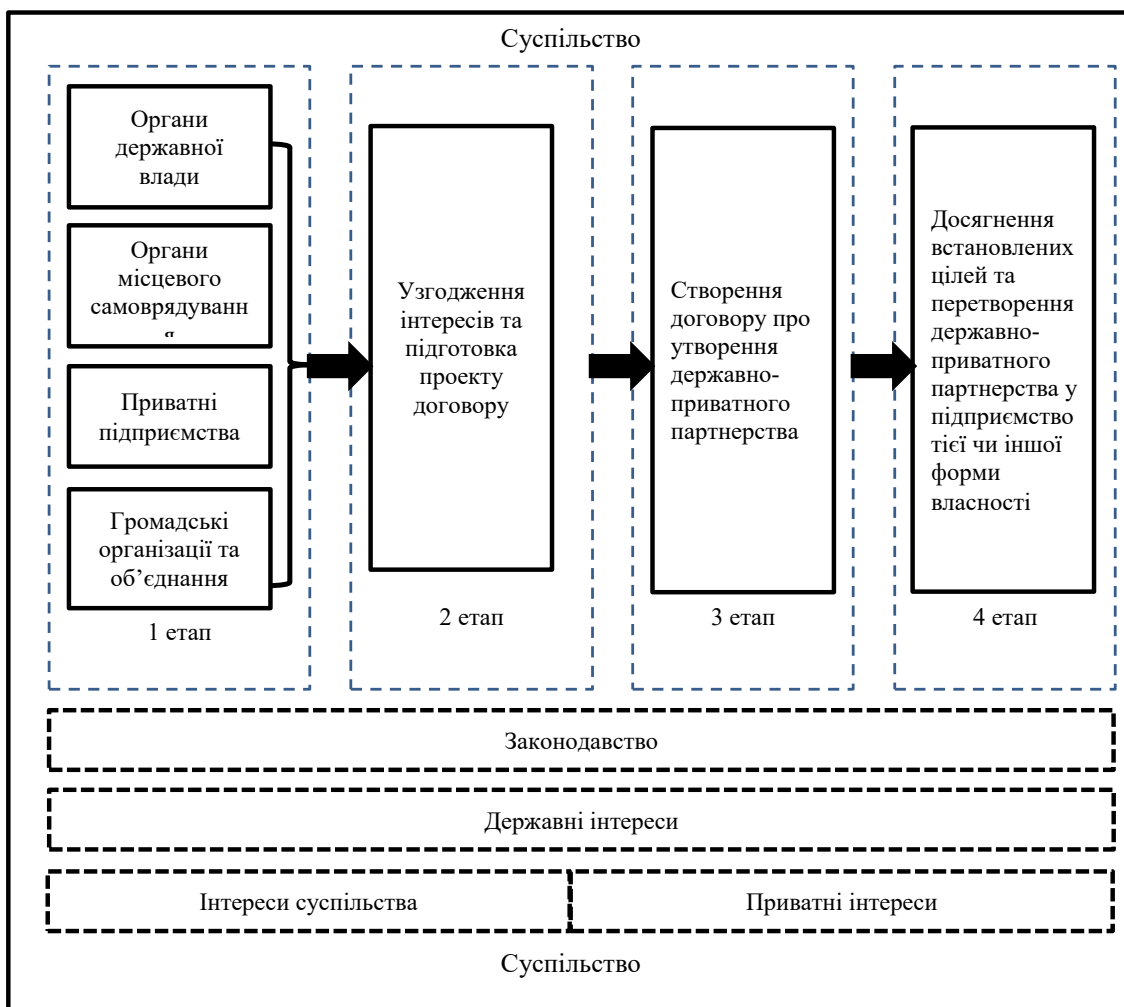

Рис. 4. Концепція механізму формування державно-приватного партнерства

державно-приватне партнерство, що має базуватися на принципі пріоритетності інтересів держави. Запропонована концептуальна схема формування механізму державно-приватного партнерства відповідно до виділених складових, буде уточнена та допрацьована у подальших дослідженнях авторів, де буде висвітлено методологію утворення та управління державно-приватного партнерства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Енциклопедія сучасної України. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=3256 (дата звернення: 01.03.2020).
2. Про затвердження Положення про технічне обслуговування устаткування підприємств гірничо-металургійного комплексу: Наказ міністерства промислової політики України від 15.06.2004 № 285. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0807-04/ed20091106/find?text=%CC%E5%F5%E0%ED%B3%E7%EC> (дата звернення: 01.03.2020).
3. Дмитриев Д. В. Толковый словарь русского языка Дмитриева. 2003. URL: <https://dic.academic.ru/dic.nsf/dmitriev/2312/механизм> (дата звернення: 01.03.2020).

4. Бычкова А.Н. Экономический механизм: определение, классификация и применение. *Вестник Омского университета. Серия «Экономика»*. 2010. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/ekonomicheskiy-mehanizm-opredelenie-klassifikatsiya-i-primenenie> (дата звернення: 01.03.2020).
5. Славянская ассоциация онтопсихологии. 2019. URL: <https://onto.ru/dict/%D0%9C%D0%B5%D1%85%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%B7%D0%BC/> (дата звернення: 01.03.2020).
6. Курникова А. В. Сущность механизма управления инновационным развитием региона. *Вестник Челябинского государственного университета*. 2012. № 3 (257). Управление. Вып. 7. С. 9–13. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/suschnost-mehanizma-upravleniya-innovatsionnym-razvitiem-regiona> (дата звернення: 01.03.2020).
7. Словник іншомовних слів /за заг. ред. О.С. Мельничука. Київ, 1974. 776 с.
8. Словари и энциклопедии на Академике []. URL: http://dic.academic.ru/contents.nsf/dic_economic_law/?f=0JzQldCW0JQ=&t=0JzQmNCd0Jg=&nt=232&p=5 (дата звернення: 01.03.2020).
9. Квасницька Р.С. Організаційно-економічний механізм забезпечення бюджетування діяль-

ності промислових підприємств України. *Вісник ХмНУ.-№ 5т.1. 2012. с. 66-70.*

10. Маєвська О. О. Економічний зміст механізму стимулювання інноваційної активності підприємств легкої промисловості. *Вісник ПолтНТУ «Економіка і регіон».* № 3(30). 2001. с. 147-151

11. Кульман А. Экономические механизмы / под ред. Н.И. Хрустальной. М. :Прогресс, 1993. – 192с.

12. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 № 1576. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12> (дата звернення: 01.03.2020).

13. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 01.03.2020).

14. Ngai S. Public participation in public private partnership projects – the way forward / Ngai., 2016. 144 p.

15. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003. № 1160-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/ru/6275/sp?sp=s6:max15> (дата звернення: 01.03.2020).

16. Погрібняк М. А. Механізм державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02. Запоріжжя, 2008. 20 с.

17. Занфіров В. А. Державне регулювання соціально-економічного розвитку регіону: Автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. К., 2006. 20 с.

18. Кулик С. М. Державна регуляторна політика сприяння розвитку малого підприємництва: Автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / Гуманіт. ун-т «Запоріж. ін-т держ. та муніцип. упр.». Запоріжжя, 2007. 20 с

19. Попова Л. М. Регуляторна політика у сфері підприємницької діяльності в Україні. Форум права: електрон. наук. фахов. вид. 2017. № 4. С. 191–196. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_4_32.pdf (дата звернення: 01.03.2020).

20. Державне регулювання : юридична енциклопедія : [у 6 т.] / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1998. Т. 2 : 744 с

21. Державне управління та державна служба: словник-довідник / уклад. О. Ю. Оболенський. К. : КНЕУ, 2005. 480 с.

22. Державне управління: Словник-довідник / [уклад. : В. Д. Бакуменко (кер. творч. кол.), Д. О. Безносенко, І. М. Варзар, В. М. Князев, С. О. Кравченко, Л. Г. Штика] ; за заг. ред. В. М. Князева, В. Д. Бакуменка. К. : Вид-во УАДУ, 2002. 228 с.

23. Малиновський В. Я. Словник термінів і понять з державного управління; *Центр сприяння інституційному розвитку державної служби.* К., 2005. 255 с.

24. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. К. : НАДУ, 2011.

25. Якименко О. О. Державне регулювання і державне управління: співвідношення понять у контексті трансформації вищої освіти в Україні Випуск 174. Том 186. С. 54-57.

REFERENCES:

1. Encyklopedija suchasnoji Ukrainy [Encyclopedia of modern Ukraine]. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=3256 (accessed 01.03.2020).

2. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro tekhnichne obsluhovuvannia ustatkuvannia pidpriemstv hirnycho-metalurhiinoho kompleksu: Nakaz ministerstva promyslovoi polityky Ukrainy vid 15.06.2004 # 285. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0807-04/ed20091106/find?text=%CC%E5%F5%E0%ED%B3%E7%EC> (accessed 01.03.2020).

3. Dmitriev D. V. (2003) *Tolkovyy slovar' russkogo yazyka Dmitrieva* [Explanatory dictionary of the Russian language Dmitriev]. Available at: <https://dic.academic.ru/dic.nsf/dmitriev/2312/механизм> (accessed 01.03.2020).

4. Bychkova A.N. (2010) *Ekonomicheskij mekhanizm: opredelenie, klassifikatsiya i primenenie* [Economic mechanism: definition, classification and application]. *Vestnik Omskogo universiteta. Seriya "Ekonomika"*. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/v/ekonomicheskij-mekhanizm-opredelenie-klassifikatsiya-i-primenenie> (accessed 01.03.2020).

5. Slavyanskaya assotsiatsiya ontopsihologii [Slavic Association of Ontopsychology] (2019) Available at: <https://onto.ru/dict/Механизм/> (accessed 01.03.2020).

6. Kurnikova A. V. (2012) *Sushchnost' mekhanizma upravleniya innovatsionnym razvitiem regiona* [The essence of the mechanism for managing innovative development of the region]. *Vestnik Chelyabinskogo gosudarstvennogo universiteta*, no. 3 (257). *Upravlenie*, vol. 7. pp. 9–13. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/suschnost-mekhanizma-upravleniya-innovatsionnym-razvitiem-regiona> (accessed 01.03.2020)

7. Melnychuka O.S. (1974) *Slovyk inshomovnykh sliv* [Dictionary of foreign words]. Kyiv.

8. Slovary u entsyklopedyy na Akademyye [Dictionaries and Encyclopedias on Academy]. Available at: http://dic.academic.ru/contents.nsf/dic_economic_law/?f=0JzQldCW0JQ=&t=0JzQmNCd0Jg=&nt=232&p=5. (accessed 01.03.2020).

9. Kvasnytska R.S. (2012) *Orhanizatsiino-ekonomichnyi mekhanizm zabezpechennia biudzhetuvannia diialnosti promyslovykh pidpriemstv Ukrainy* [Organizational and economic mechanism of budgeting of industrial enterprises of Ukraine]. *Visnyk KhmNU*, no. pp. 66-70.

10. Maievska O. O. (2001) *Ekonomichnyi zmist mekhanizmu stymuliuvannia innovatsiinoi aktyvnosti pidpriemstv lehkoj promyslovosti* [Economic content of the mechanism of stimulation of innovation activity of light industry enterprises]. *Visnyk PoltNTU "Ekonomika i rehion"*, no.3(30). pp.147-151.

11. Kul'man A. (1993) *Ekonomicheskije mekhanizmy* [Economic mechanisms]. M. :Progress.

12. Pro ghospodarsjki tovarystva: Zakon Ukrainy vid 19.09.1991 # 1576. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12> (accessed 01.03.2020)

13. Cyviljnyj kodeks Ukrainy vid 16.01.2003 # 435. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (accessed 01.03.2020).

14. Ngai S. (2016) *Public participation in public private partnership projects – the way forward*

15. *Pro zasady derzhavnoi rehuliatornoj polityky u sferi hospodarskoi diialnosti: Zakon Ukrainy*

vid 11.09.2003. no. 1160-IV. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/ru/6275/sp?sp=s6:max15> (accessed 01.03.2020).

16. Pohribniak M. A. (2008) *Mekhanizm derzhavnoi rehuliatornoï polityky u sferi hospodarskoi diialnosti* [Mechanism of state regulatory policy in the sphere of economic activity]. (PhD Thesis), Zaporizhzhia.

17. Zanfirov V. A. (2006) *Derzhavne rehuliuвання sotsialno-ekonomichnoho rozvytku rehionu* [State regulation of socio-economic development of the region]. (PhD Thesis), Nats. akad. derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrainy.

18. Kulyk S. M. (2007) *Derzhavna rehuliatorna polityka sprianiia rozvytku maloho pidpriemnytstva* [State regulatory policy for promoting small business development] (PhD Thesis), Zaporizhzhia : Humanit. un-t "Zaporiz. in-t derzh. ta munitsyp. upr.».

19. Popova L. M. (2017) *Rehuliatorna polityka u sferi pidpriemnytskoi diialnosti v Ukraini* [Regulatory policy in the field of business activity in Ukraine]. *Forum prava: elektron. nauk. fakhove vyd*, no. 4. pp. 191–196. Available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_4_32.pdf (accessed 01.03.2020).

20. Shemshuchenko Y.S. (1998) *Derzhavne rehuliuвання : yurydychna entsyklopediia* [State regulation: legal encyclopedia], K. : Ukrainska entsyklopediia im. M. P. Bazhana.

21. Obolenskyi O.Y. (2005) *Derzhavne upravlinnia ta derzhavna sluzhba: slovnyk-dovidnyk* [Public administration and civil service: a dictionary], K. : KNEU

22. Bakumenko V. D. (2002) *Derzhavne upravlinnia: Slovnyk-dovidnyk* [Public administration: Handbook], K. : Vyd-vo UADU.

23. Malynovskyi V. Y. (2005) *Slovnyk terminiv i poniat z derzhavnoho upravlinnia* [Dictionary of Terms and Concepts of Public Administration], K : Tsentr sprianiia instytutsiinomu rozvytku derzhavnoi sluzhby.

24. Kovbasiuk Y.V. (2011) *Entsyklopediia derzhavnoho upravlinnia* [Encyclopedia of Public Administration] : u 8 t. K. : NADU.

25. Yakymenko O. O. *Derzhavne rehuliuвання i derzhavne upravlinnia: spivvidnoshennia poniat u konteksti transformatsii vyshchoi osvity v Ukraini* [State regulation and public administration: the correlation of concepts in the context of higher education transformation in Ukraine], Vol. 174. Tom 186. pp. 54-57.